

Психолого-педагогічний супровід професійної підготовки та підвищення кваліфікації фахівців в умовах трансформації освіти: Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції (18 грудня 2020 р., м. Київ). Київ: ДЗВО «УМО», 2021. 234 с.

231

праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. – Вип. 1; голов. ред. : Мартинюк М. Т. ; [чл. ред. ради: О. І. Безлюдний та ін. ; чл. редкол.: О. Б. Авраменко та ін.]. – Умань : Жовтий О. О., 2015. – 456 с.

**Шиловська О. М.**, кандидатка психологічних наук, старша наукова співробітниця Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України

## **ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ ДО РОБОТИ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

**Постановка проблеми.** Проблема психологічної готовності психологів до роботи в навчальних закладах зумовлена соціальними очікуваннями та запитом від батьків, педагогів та здобувачів освіти щодо оптимізації спільної діяльності всіх учасників навчально-виховного процесу. Успішне вирішення означеної задачі, насамперед, залежить від психологічної готовності практичного психолога до роботи в закладах освіти.

**Мета даної публікації** – висвітлення результатів теоретичного аналізу проблеми психологічної готовності практичних психологів до роботи в закладах освіти.

**Викладення основного матеріалу.** В своїх дослідженнях М. Левітов [1] визначає психологічну готовність до діяльності як стан, що може бути тривалим чи короткочасним. На думку дослідника, зазначений стан залежить від індивідуальних особливостей особистості, а також від тих умов, в яких психолог здійснює свою діяльність.

На нашу думку, формуванню тривалої готовності до діяльності психолога-практика в закладах освіти перешкоджає ряд факторів. Зокрема, певною невизначеністю очікування адміністрації та педагогічного колективу щодо професійних можливостей фахівця, особливо молодого спеціаліста; неготовністю педагогів та батьків до налагодження ефективної взаємодії з ним; невизначеним статусом психолога в освітньому закладі. Процес психологічної готовності до професійної діяльності може також ускладнюватися недосконалістю системи підготовки практичних психологів у вищих навчальних закладах, невідповідністю особистих якостей вимогам професії та недостатнім рівнем готовності до практичної діяльності при наявності теоретичної підготовки. Поява означених проблем, особливо на

початковому етапі професійної діяльності, може призвести до появи розчарувань в обраній професії, відмови від подальшої діяльності або ж формальне її виконання.

В. Сластьонін [2] виокремлює в психологічній готовності до діяльності наступні компоненти:

- психологічний, що передбачає наявність сформованої спрямованості на професійну діяльність, інтересу до предмету діяльності, а також потребу в самоосвіті, завдяки якій, на нашу думку, постійно розвивається і вдосконалюється професійне мислення психолога;
- науково-теоретичний, що включає в себе відповідний об'єм психологічних та спеціальних знань, тобто досить ґрунтовну теоретичну підготовку фахівця;
- практичний компонент, як наявність сформованих на відповідному рівні професійних вмінь та навичок. З нашої точки зору, саме недостатньо сформований практичний компонент психологічної готовності до діяльності, не дає змогу молодому фахівцю успішно вирішувати проблеми, що виникають в процесі взаємодії з учасниками освітнього процесу.
- психофізіологічний компонент як сформованість психологічно значущих якостей особистості.

Серед професійно значущих якостей, що сприяють успішній адаптації психолога до професійної діяльності, на наш погляд, варто виокремити наступні: здатність до співпереживання, вміння поставити себе на місце іншого; вміння контролювати свій настрій, почуття, вміння зберегти спокій і незворушність в будь-якій ситуації; постійна готовність до взаємодії; емоційно-позитивне ставлення до оточуючих; вміння визнавати власні помилки, стресостійкість; здатність до критичного самоаналізу; вміння бачити причину певних явищ і прогнозувати наслідки різних ситуацій, що виникають в процесі діяльності; здатність встановлювати контакт та знаходити спільну мову з усіма учасниками навчально-виховного процесу.

**Висновки.** Отже, ми перерахували лише певні якості, які, з нашої точки зору, можуть сприяти формуванню психологічної готовності психолога до роботи в закладах освіти. Однак не менш важливим етапом є професійна підготовка майбутніх спеціалістів в вищих навчальних закладах, усвідомлення ними в процесі навчання особливостей обраної професії, отримання необхідних ґрунтовних теоретичних знань та достатніх навичок практичної діяльності.

### Література

1. Левитов Н.Д. О психических состояниях человека./Н.Д.Левитов. – М., 1964. – 344 с.
2. Сластенин В.А. Психология менеджмента./В.А.Сластенин. - М.:Вузовский учебник, 2018. – 240 с.

**Швень Я. Л.**, кандидатка психологічних наук, доцентка, доцентка кафедри філософії і освіти дорослих Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти»

### **ВАРІАТИВНІ ЕЛЕМЕНТИ ІНТЕГРАЦІЇ КЛЮЧОВИХ УМІНЬ XXI СТОЛІТТЯ В ПРОСТІР ФОРМАЛЬНОЇ І НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ: ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД**

**Актуальність і ступінь розробленості дослідження.** Ключові уміння співзвучні з так званими "м'якими навичками" або Soft skills, що є універсальним набором умінь, навичок і якостей, що відображають рівень соціально-психологічного розвитку людини та допомагають досягти успіху в будь-якій професії, адже передбачають високі комунікаційні здібності та самоорганізацію, вміння довгострокового планування, ерудованість та креативність, стресостійкість та лідерські якості тощо.

Дослідження вітчизняними науковцями «м'яких навичок» у своїх роботах, а саме: Н. Жадько, О. Жмай, К. Коваль, Т. Кожушкіної, Ю. Лавриш, Я. Малихіної, І. Ткачук, Н. Сосновенко, Ю. Федорової та інших, показало, що єдиного терміну та підходу до складових soft skills не існує, а при їх визначенні необхідно враховувати специфіку сфери діяльності, в якій працює фахівець.

Формування та розвиток зазначених умінь та навичок, що входять до складу soft skills педагогічних працівників, реалізується шляхом застосування різних технологій і методичних прийомів. І саме формальна і неформальна освіта, пріоритетами якої в 2020 року визначено розвиток ключових умінь XXI століття, є платформою для побудови індивідуальної траєкторії професійного розвитку у системі відкритої освіти.

У свою чергу, висвітленню проблем професійного розвитку педагогічних працівників у системі відкритої освіти присвячено наукові праці О. Бондарчук, В. Олійника, В. Семиченко, В. Солдаткіна, В. Сидоренко, Т. Сорочан; Д. Борнштейна (Bornstein), Г. Гутека (Gutек) та ін.